Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Raadsvoorstel Beleidsnota Voetganger

Beleidsveld	Mobiliteit
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	Birgit Cannegieter / Adriaan van Doorn / Maja van der Voet
Kenmerk	34022597
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De beleidsnota Voetganger vast te stellen, met als ambitie om Utrecht in 2050 een echte voetgangersstad te laten zijn en waarin deze ambitie is uitgewerkt in 4 doelstellingen:
   a. Een nieuwe kwaliteit voetgangersruimte voor alle nieuwe openbare ruimte die we maken of herinrichten;
   b. Voetgangersnetwerken in de wijken, door de stad en naar buiten verbeteren;
   c. Voorzieningen zijn lopend goed bereikbaar en op een bestemming aangekomen voelen voetgangers zich welkom en geleid;
   d. Lopen vanuit de voordeur is voor iedereen vanzelfsprekend(er) geworden: voor het verplaatsen van A naar B of het maken van een ommetje.

2. De beleidsnota Voetganger op te nemen in de Omgevingsvisie Utrecht en deze toe te voegen aan het overzicht ‘Lijst beleidsdocumenten van de Omgevingsvisie Utrecht’ en de internetpagina https://omgevingsvisie.utrecht.nl/.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

Met deze beleidsnota Voetganger worden kaders voor het maken en aanpassen van voetgangersruimte vastgelegd, passend bij de Koers van de stad (Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040, Samen gezondheidsverschillen verkleinen 2024-2027 en Leefbare stad en maatschappelijke voorzieningen) en onderliggend vastgesteld beleid (o.a. Mobiliteitsplan 2040, Groenstructuurplan 2017-2030, Stedenbouwvisie).

Context

Aanleiding

Volgens het Mobiliteitsplan 2040 moet het in Utrecht fijn en goed mogelijk zijn om te lopen. Lopen, fietsen en het openbaar vervoer zijn de belangrijkste manieren om je te verplaatsen in de stad. In de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (RSU 2040) staat de ambitie van de 10-minutenstad, met voorzieningen op loop- en fietsafstand. Er wordt echter nergens concreet gemaakt hoe die ambitie bereikt kan worden. Ook het Handboek Openbare Ruimte (HOR) biedt hiervoor onvoldoende handvatten. De beleidsnota Voetganger zet daartoe de eerste belangrijke stap op het gebied van lopen en introduceert een nieuwe kwaliteit voor voetgangersruimte.

Nadere toelichting beleidsnota

- Een nieuwe kwaliteit voetgangersruimte: deze beleidsnota introduceert een nieuwe kwaliteit voor voetgangersruimte die inclusief is, de stad voor iedereen toegankelijk maakt, ruimte die het mogelijk maakt om samen te lopen en die aantrekkelijk en groen is. Deze nieuwe kwaliteit voor voetgangersruimte werken we uit in het Handboek Openbare Ruimte (HOR).

- Groene ommetjes: de beleidsnota presenteert een netwerk van Groene ommetjes, die in elke wijk voetgangersruimte en vergroening combineert. Het zijn routes naar dagelijkse bestemmingen en voorzieningen, zoals school, OV en winkels. Deze routes worden voor iedere wijk uitgewerkt en vormen onderdeel van het stap voor stap te ontwikkelen stadsdekkende voetgangersnetwerk.

- Nieuwe gebiedsontwikkelingen: deze beleidsnota Voetganger is leidend voor toekomstige gebiedsontwikkelingen en herinrichtingen. De nieuwe kwaliteit voetgangersruimte vraagt niet per se grotere investeringen, maar soms een logischere aansluiting van voetgangersruimte, een andere verdeling van openbare ruimte of het slimmer combineren van functies. In het merendeel van de lopende gebiedsontwikkelingen is dat al de praktijk. Ontwikkelingen zoals Groot Merwede, Wisselspoor, Cartesius, Beurskwartier, Galgenwaard maken we goede voetgangersruimte die aansluit bij deze beleidsnota. Voor toekomstige gebiedsontwikkelingen is deze beleidsnota uitgangspunt voor de Nota van Uitgangspunten (NvU).

- De bestaande stad: bij toekomstige vervangingswerkzaamheden (gepland in het Meerjaren InvesteringsProgramma, MJIP) in de bestaande stad wordt, indien mogelijk, de nieuwe kwaliteit zo veel mogelijk meegenomen om zo werk met werk te maken. Indien nodig wordt in een financiële aanvulling voorzien (vastgesteld in VJN2025, zie financiële paragraaf). Naar aanleiding van deze beleidsnota wordt de stad dus niet in één keer aangepakt. Het is ook niet nodig, want op veel plekken is de voetgangersruimte al op orde. Om verbeteringen door te voeren wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande programmering (MPR, MJIP). Als blijkt dat in de bestaande stad ruimte (en/ of beschikbare middelen) te beperkt is voor de nieuwe kwaliteit voetgangersruimte, dan is hierop een uitzondering mogelijk. De beleidsnota bevat een stappenplan voor oplossingen in de bestaande stad waar de ruimte beperkt is.

- Tijdelijkheid beleidsnota: deze beleidsnota loopt vooruit op toekomstige actualisatie van beleid voor de hele openbare ruimte, in al zijn facetten. Wanneer een volgend college en volgende raad besluit om het beleid voor de openbare ruimte te actualiseren, kan deze beleidsnota Voetganger daarin opgaan en dus vervallen.

Juridische context

De beleidsnota Voetganger is een vertaling van de ambitie ‘Gezond stedelijk leven voor iedereen’ en de ambities uit de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (RSU). De beleidsnota wordt na vaststelling een onderdeel van de Omgevingsvisie Utrecht. De Omgevingsvisie Utrecht is een omgevingsvisie zoals

bedoeld in de Omgevingswet. Hier is al het gemeentelijke beleid over de fysieke leefomgeving in opgenomen. Daarom gelden voor deze beleidsnota ook de inhoudelijke en procedurele verplichtingen uit de Omgevingswet die gelden voor een omgevingsvisie. Zo is de gemeenteraad bevoegd tot het vaststellen van de beleidsnota, omdat het hierbij gaat om kaderstelling wat een bevoegdheid is van de raad. Het vaststellen van de beleidsnota als onderdeel van de Omgevingsvisie Utrecht is op grond van artikel 3.1 lid 1 van de Omgevingswet een bevoegdheid van de raad.

Het college heeft op grond van artikel 160 lid 1 onder b Gemeentewet de terinzagelegging van het ontwerp van deze beleidsnota voorbereid. Naar aanleiding van de terinzagelegging is de beleidsnota op onderdelen aangepast waarna de beleidsnota definitief wordt voorgelegd aan de raad. De wijzigingen zijn weergegeven in de reactienota. Tegen de nog vast te stellen beleidsnota kan geen beroep of bezwaar worden ingediend. Een beleidsnota bindt de gemeente zelf en is bepalend voor voetgangersruimte die gemaakt wordt in nieuwe gebiedsontwikkelingen, in die zin dat moet worden gemotiveerd als van de beleidsnota wordt afgeweken.

Beslistermijn
Er is geen specifieke beslistermijn voorzien.

Beoogd effect
Beoogd effect van de beleidsnota is om lopen in Utrecht vanzelfsprekender te maken. Streven is een toename (van 25% naar >33% in 2030) van mensen die zich binnen de stad lopend verplaatsen. Daarin zijn recreatieve verplaatsingen nog niet meegenomen, maar die vormen ook een belangrijk onderdeel van de ambitie. Ander streven is een hoge waardering van inwoners voor lopen in Utrecht (met een rapportcijfer 7,5 in 2030 en een 8,0 in 2050).

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
- Raadsvoorstel vaststelling Mobiliteitsplan 2040
- Schriftelijke vragen CDA 'Maak 2025 het Jaar van de Voetganger!' (6 januari 2025)
- Schriftelijke vragen CDA ‘Maak 2025 het Jaar van de Voetganger!’ (Deel 2) (4 april 2025)
- Raadsbrief Vrijgave ontwerp-beleidsnota Voetganger voor inspraak (17 oktober 2025)

Via deze beleidsnota wordt (deels) uitvoering gegeven aan de volgende moties van de Raad:
- Motie M392 - Ruimte voor lopen
- Motie M272 - Erven 15 waar het kan
- Motie M364 - Denk andersom: Denk eerst aan mensen met een beperking
- Motie M301 - Oversteekbaarheid dankzij goede zebrapaden
- Motie M412 - Ontwikkel effectindicatoren voor toegankelijkheid
- Motie M195 - Veranker veilig oversteken aan de voorkant
- Motie M355 - Doorlopende voetgangersroute

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico’s

Beslispunt	
1	De beleidsnota Voetganger vast te stellen, met als ambitie om Utrecht in 2050 een echte voetgangersstad te laten zijn en waarin deze ambitie is uitgewerkt in 4 doelstellingen: a. Een nieuwe kwaliteit voetgangersruimte voor alle nieuwe openbare ruimte die we maken of herinrichten; b. Voetgangersnetwerken in de wijken, door de stad en naar buiten verbeteren; c. Voorzieningen zijn lopend goed bereikbaar en op een bestemming aangekomen voelen voetgangers zich welkom en geleid; d. Lopen vanuit de voordeur is voor iedereen vanzelfsprekend(er) geworden: voor het verplaatsen van A naar B of het maken van een ommetje.
Argumenten	

1.1	Met deze beleidsnota krijgt Utrecht de beleidsbasis om de ambities voor voetgangersruimte te realiseren.
	Utrecht krijgt er steeds meer goede voetgangersruimte bij. Goede voorbeelden zijn de herinrichting van straten zoals Nachtegaalstraat en de Kanaalstraat. En bij nieuwe gebiedsontwikkelingen, zoals Groot Merwede en het Beurskwartier staat de voetganger centraal. Deze voorbeelden zetten een nieuwe toon, maar het werkt nog niet automatisch door in andere ontwikkelingen. Daarnaast worden richtlijnen voor voetgangersruimte gehanteerd die elkaar soms tegenspreken of achterhaald zijn ten opzichte van landelijk niveau. Bovendien zijn huidige richtlijnen onvolledig of passen onze richtlijnen niet meer bij de ambities die zijn vastgelegd voor de ontwikkeling van de stad, zoals onder andere in de Ruimtelijke Strategie Utrecht en het Mobiliteitsplan 2040. Deze beleidsnota geeft een eenduidige beleidsbasis voor voetgangersruimte voor toekomstige herinrichtingen en gebiedsontwikkelingen. Bestaande, vastgestelde visies en beleid uit het ruimtelijk en sociaal domein vormen hiervoor de basis. Deze beleidsnota maakt deze ambities concreet en vertaalt ze naar toepasbare uitgangspunten voor de voetgangersruimte om bij herinrichtingen en gebiedsontwikkelingen in Nota's van Uitgangspunten (NvU's) mee te geven. Daarnaast biedt deze beleidsnota de beleidsbasis om de Utrechtse richtlijnen voor voetgangersruimte in het Handboek Openbare Ruimte (HOR) bij te stellen en in lijn te brengen met eerder vastgestelde ambities en visies. Opgave is om na vaststelling van deze beleidsnota de principes voor vrije doorloopruimte en -hoogte in lijn te brengen met regels voor o.a. terrassen, uitstallingen, laadpalen en andere objecten. Doel is om daarmee alle regels voor vrije doorloopruimte ter hoogte van een object of functie eenduidig en beter uitlegbaar te maken. Hiermee krijgt de mobiliteitstransitie zoals benoemd in het Mobiliteitsplan 2040 (meer lopen, fietsen en OV) voor de modaliteit lopen een goede basis, die doorvertaald kan worden in toekomstige ontwikkelingen.
1.2	Met deze beleidsnota - en de nieuwe kwaliteit voetgangersruimte die daarin wordt beschreven - wordt (deels) uitvoering gegeven aan diverse moties.
	De raad heeft eerder via diverse moties gevraagd om een duidelijke aanpak en kaders voor de voetganger, met de volgende moties: - Motie M392 - Ruimte voor lopen - Motie M272 - Erven 15 waar het kan - Motie M364 - Denk andersom: Denk eerst aan mensen met een beperking - Motie M301 - Oversteekbaarheid dankzij goede zebrapaden - Motie M412 - Ontwikkel effectindicatoren voor toegankelijkheid - Motie M195 - Veranker veilig oversteken aan de voorkant - Motie M355 - Doorlopende voetgangersroute Deze beleidsnota geeft hier (deels) invulling aan. Met een uitwerking in het Handboek Openbare Ruimte (vervolgstap na vaststelling van deze nota) worden uitgangspunten toepasbaar.
1.3	Met de doelstelling 'Een nieuwe kwaliteit voetgangersruimte voor alle nieuwe openbare ruimte die we maken of heringericht' wordt een kader geboden met eenduidige uitgangspunten voor voetgangersruimte voor alle toekomstige herinrichtingen en gebiedsontwikkelingen.
	Momenteel worden verschillende richtlijnen voor voetgangersruimte gebruikt. Deze spreken elkaar soms tegen of passen niet bij de ambitie voor voetgangersruimte zoals benoemd in het Mobiliteitsplan. Daarnaast zijn de Utrechtse richtlijnen achterhaald ten opzichte van landelijke richtlijnen.

	De eenduidige uitgangspunten voor nieuwe kwaliteit voetgangersruimte, die aansluiten bij landelijke richtlijnen zorgen voor voetgangersruimte die inclusief is, de stad voor iedereen toegankelijk maakt en het mogelijk maakt om samen te lopen. In het Uitvoeringsprogramma Vervoersongelijkheid uit 2023 is beschreven dat de acties om voetgangersruimte toegankelijker te maken door team Voetganger binnen de gemeente wordt opgepakt. De beleidsnota en bijbehorende acties en projecten geven daar nu verder uitvoering aan. Verdere uitwerking vindt plaats in het Handboek Openbare Ruimte (zie vervolgstap hoofdstuk 5 van de beleidsnota). In de bestaande stad is ruimte soms beperkt. Het kan dan voorkomen dat de nieuwe kwaliteit niet overal past. Deze beleidsnota houdt daar rekening mee door een werkwijze met oplossingen te beschrijven voor inclusieve toegankelijkheid.
1.4	Met de doelstelling 'Voetgangersnetwerken in de wijken, door de stad en naar buiten verbeteren' wordt stap voor stap gebouwd aan voetgangersnetwerken die ook uitwerking geven aan andere opgaven en ambities uit het ruimtelijke, sociale en gezondheidsdomein.
	In het Mobiliteitsplan 2040 is de ambitie en opgave benoemd voor het uitwerken van voetgangersnetwerken. Deze beleidsnota geeft daar uitwerking aan door uitgangspunten te formuleren waar de netwerken aan moeten voldoen. Het bestaat uit een stedelijk voetgangersnetwerk, gebaseerd op bestaand beleid, en een wijknetwerk van Groene ommetjes dat per wijk met wijkbewoners uitgewerkt wordt. Met deze netwerken wordt duidelijk waar de voetganger (in samenhang met vergroening) prioriteit heeft en waar niet. Stap voor stap wordt het gerealiseerd door aan te sluiten op bestaande en toekomstige programmering voor herinrichting van openbare ruimte. Naast het Mobiliteitsplan 2040 zijn er vanuit verschillende andere thema's uit het ruimtelijk, sociaal en gezondheidsdomein ambities benoemd. Denk aan vergroening, klimaatadaptatie, inclusiviteit, spelen en bewegen, ontmoeting. Ze zijn in de beleidsnota zoveel mogelijk met elkaar geïntegreerd, ook omdat deze bijdragen aan aantrekkelijke voetgangersruimte. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat verschillende beleidsthema's (en budgetten) elkaar versterken in plaats van beconcurreren.
1.5	Met de doelstelling 'Voorzieningen zijn lopend goed bereikbaar en op een bestemming aangekomen voelen voetgangers zich welkom en geleid' verlaagt Utrecht de drempel om te lopen naar voorzieningen. Dit draagt bij aan de ambitie om korte afstanden vooral te lopen in plaats van te fietsen (of met de auto te gaan).
	In de Ruimtelijke Strategie Utrecht en Mobiliteitsplan 2040 is benoemd dat dagelijkse voorzieningen binnen 10 minuten bereikbaar moeten zijn, bij voorkeur lopend of fietsend (10-minutenstad). Voor voetgangers geeft deze beleidsnota daarvoor de uitgangspunten.
1.6	Met de doelstelling 'Lopen vanuit de voordeur is voor iedereen vanzelfsprekend(er): voor het verplaatsen van A naar B of het maken van een ommetje' stimuleert Utrecht dat inwoners meer gaan lopen. Dit is goed voor de gezondheid, sociale interactie en kan bijdragen aan de afname van drukte op fietspaden.
	Met het Mobiliteitsplan 2040 wordt ingezet op de mobiliteitstransitie met lopen, fietsen en OV als de belangrijkste vormen van vervoer. Op dit moment is het aandeel verplaatsingen te voet binnen Utrecht 33%. Dat is minder dan in de andere G4 steden waar het aantal loopverplaatsingen tussen de 40-42% ligt. Om (meer en verder) lopen in Utrecht te stimuleren is een goede kwaliteit voetgangersruimte noodzakelijk. Deze beleidsnota geeft daarvoor de

	uitgangspunten. Er zijn stimuleringsactiviteiten voorzien om lopen onder de aandacht te brengen en vanzelfsprekender te maken. Binnen deze doelstelling is ook het streven om meer/betere data over lopen in Utrecht te verzamelen.
1.7	De voorgestelde lijn in de nota wordt ondersteund door inwoners en samenwerkingspartners.
	De opgave, ambitie en belangrijkste dilemma's zijn het afgelopen jaar in verschillende fases van het proces getoetst bij inwoners en samenwerkingspartners zoals Solgu, Sociaal Vitaal in Kleur, Wandelnet, U op leeftijd en diverse bewonersgroepen. Dit is gedaan met wandelingen door de wijk en verschillende bijeenkomsten en gesprekken met partners en inwoners. Het resultaat is verwerkt in het participatieverslag. Tijdens de inspraakperiode heeft een informatieavond plaats gevonden en zijn 17 zienswijzen ingediend. De voorgestelde lijn in de nota wordt ondersteund door inwoners en samenwerkingspartners. Door landelijke belangenorganisaties is aangegeven dat de Utrechtse Beleidsnota kan worden gezien als zo'n beetje het beste wat er op dit moment te vinden is aan gemeentelijke voetgangersbeleid. Op hoofdlijnen vragen inwoners en belangenbehartigers extra aandacht voor toegankelijkheid, verblijven en voorzieningen in de openbare ruimte en handhaving van de vrije doorloopruimte bij hinder door bv. geparkeerde fietsen of auto's. Tevens leven er veel vragen over ontwerpoplossingen voor oversteken en de uitwerking van een (stads)breed voetgangersnetwerk. Naar aanleiding van de inspraak zijn geen fundamentele wijzigingen doorgevoerd in de beleidsnota. Wel is voor de genoemde onderwerpen de tekst aangescherpt en zijn effectindicatoren aangepast. Een aantal reacties wordt meegenomen in de uitwerking van de uitgangspunten (naar ontwerpprincipes en bouwstenen) in het HOR na vaststelling van de beleidsnota. In de reactienota zijn alle inspraakreacties van bewoners en belangenorganisaties opgenomen en beantwoord. De wijzigingen in de beleidsnota zijn hier ook expliciet gemaakt.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	Deze beleidsnota loopt vooruit op actualisatie van het beleid voor de hele openbare ruimte.
	Uiteindelijk is nieuw integraal beleid voor de openbare ruimte nodig, waarin de afweging van functies grotendeels op stedelijk niveau gemaakt wordt (een beleidsnota openbare ruimte). Op die manier wordt voorkomen dat er steeds op projectniveau lokaal een weging van belangen plaatsvindt. Dit kost onnodig veel tijd en dus geld. In onze stad is de ruimte schaars en moeten er keuzes gemaakt worden tussen functies zoals fietsparkeren, groen, spelen, de voetganger, de auto en de fietser. Het is bij elke nieuwe (her)inrichting van de openbare ruimte steeds weer een afweging tussen belangen. De beleidsnota Voetganger loopt vooruit op een actualisatie van de huidige Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte uit 2016. Ervaring leert dat het meestal 3-4 jaar duurt voordat een dergelijke Kadernota is vastgesteld. De beleidsnota Voetganger is bedoeld om door richtinggevende keuzes toch al stappen te zetten, voor verbeteringen voor de Voetganger. Het ontbreken van een consistent beleidskader voor de voetganger en het belang om op korte termijn werk te maken van het verbeteren van de kwaliteit van de voetgangersruimte, maakt dat het wachten op een (complete) beleidsherziening voor de openbare ruimte niet opportuun is. Het is de bedoeling om de beleidsnota Voetganger straks op te laten gaan in eventueel nieuwe beleid voor de openbare ruimte. Daar gaat een nieuw college en de nieuwe raad over. In die zin kan de beleidsnota een tijdelijk beleidsproduct zijn.

1.2	In de bestaande stad ontbreekt soms de ruimte om verbeteringen voor de voetganger door te voeren.
	In de bestaande stad past de nieuwe kwaliteit voetgangersruimte soms niet, bijvoorbeeld als een straat te smal is voor alle functies die daar een plek moeten krijgen. Voor Utrecht geldt dat circa 65% van alle bestaande stoepen 2.20 meter breed is. Conform de voorgestelde maat vrije doorloopruimte. Een deel van deze stoepen is breder dan nodig. Dat geeft ruimte is voor andere functies en/of vergroening. Bovendien is circa 28% van de bestaand stoepen tussen 1.30 en 2.20 breed. Dat betekent dat het merendeel van de bestaande stoepen voldoende breed is. Circa 7% is smaller. De beleidsnota bevat een werkwijze voor de bestaande stad: een stappenplan met oplossingen voor plekken waar de ruimte te smal is om stoepen van 2.20 meter te maken. Hiermee wordt ondervangen en geaccepteerd dat de nieuwe kwaliteit niet overal toepasbaar hoeft te zijn als de ruimte (te) beperkt is.
1.3	De financiële middelen zijn schaars, niet alles is mogelijk
	De beleidsnota introduceert een nieuwe kwaliteit voetgangersruimte. Deze nieuwe kwaliteit wordt toegepast bij toekomstige herinrichtingen en gebiedsontwikkelingen. De nieuwe kwaliteit voetgangersruimte vraagt bij deze ontwikkelingen niet per se hogere investeringen, maar een logischere aansluiting van voetgangersruimte of een andere ruimteverdeling. Deze beleidsnota biedt duidelijke kaders voor gebiedsontwikkelingen. In de bestaande stad zijn de mogelijkheden beperkter. De financiële middelen zijn niet toereikend om alle ruimte optimaal voor voetgangers te maken. In deze beleidsnota houden we rekening met het beperkte budget. Bij toekomstige vervangingswerkzaamheden (gepland in het MJIP) wordt de nieuwe kwaliteit zo veel mogelijk meegenomen om zo werk met werk te maken. De budgetten vanuit Beheer & Onderhoud (MJIP) voor de vervangingsopgave zijn niet toereikend voor een extra kwaliteitsimpuls van de voetgangersruimte. Er wordt daarom bezien wat er binnen vervangingsprojecten mogelijk is (binnen beschikbaar budget). Waar nodig wordt het budget benut dat door de Raad beschikbaar is gemaakt voor de voetganger (2,9 miljoen euro in de Voorjaarsnota 2025 en teruggebracht naar 2,51 miljoen in de Programmabegroting 2026 door herverdeling). Ook het budget ontwikkelend beheer BOR (2,3 miljoen euro in de Voorjaarsnota 2025) of financiering van derden (provincie Utrecht, EU) om onze voetgangersambitie te realiseren kan hiervoor worden benut. Daarnaast wordt er gezocht naar de combinatie met projecten vanuit andere programma’s binnen mobiliteit, vanuit groen, spelen, sporten bewegen en het sociaal domein. Als blijkt dat in de bestaande stad ruimte (en/of het geld) te beperkt is voor de nieuwe kwaliteit voetgangersruimte van de beleidsnota, dan wordt hiervan afgeweken. Om wel een minimale toegankelijkheid te garanderen heeft de beleidsnota hiervoor een stappenplan.
1.4	De nieuwe kwaliteit voetgangersruimte en bestaande regels voor geveltuinen, terrassen, uitstallingen, laadpalen, etc. moeten in lijn met elkaar gebracht worden.
	De huidige Utrechtse richtlijnen voor voetgangersruimte in het Handboek Openbare Ruimte (HOR) en diverse andere regels (voor terrassen, geveltuinen, uitstallingen, laadinfrastructuur) zijn soms tegenstrijdig, niet eenduidig (uitlegbaar) en hebben soms ruime bandbreedtes. Vaak wordt daardoor het minimum gerealiseerd, dit past niet bij de ambitie voor voetgangersruimte zoals die is vastgelegd in o.a. het Mobiliteitsplan 2040. En deze Utrechtse richtlijnen lopen achter op de landelijke. De beleidsnota brengt daar samenhang in aan en geeft aan welke uitzonderingen mogelijk zijn. Hiermee ontstaan consistente richtlijnen. Opgave is om na vaststelling van de beleidsnota andere regels (bij actualisatie) in lijn te brengen met de uitgangspunten in de beleidsnota. Hier is op geanticipeerd, door vooruit te kijken naar passende (en geplande) actualisatie van deze regels.

	Tot actualisatie blijven bestaande regels gelden als het niet past om de vrije doorloopbreedte uit de beleidsnota Voetganger te hanteren.
1.5	Het beeld kan ontstaan dat ruimte voor de voetganger leidt tot extra verharding.
	Het beeld kan ontstaan dat goede voetgangersruimte altijd gaat over het toevoegen van extra verharding. Dat is maar op een aantal plekken het geval, veel meer gaat het om herverdelen van ruimte, ten gunste van voetganger én groen, bijvoorbeeld door het introduceren van erfinrichting. Daarnaast is 65% van bestaande stoepen 2,20 meter of breder. Bredere stoepen zijn vaak niet nodig voor het aantal voetgangers. Te brede voetgangersruimte kan versmald worden, ten gunste van groen, spelen of andere functies die lopen of het functioneren van de straat aantrekkelijker maken. Daarnaast biedt de beleidsnota mogelijkheden om de voetgangersruimte anders in te richten dan met stoepen, zoals een woonerf, shared space of dubbelgebruik. Daarmee ontstaat efficiënter ruimtegebruik, waardoor ook ruimte voor andere functies zoals groen gemaakt kan worden. Voor plekken in de bestaande stad waar de ruimte schaars is, heeft de beleidsnota een stappenplan om minimale toegankelijkheid te waarborgen in combinatie met andere functies.
1.6	Het gebruik van de ruimte en handhaving van regels bepaalt mede het succes van de (her)inrichting van de openbare ruimte.
	Het prettig kunnen gebruiken van de openbare ruimte voor verblijf en lopen wordt bepaald door de inrichting (hoeveelheid verblijf- en loopruimte, groen, weinig obstakels, etc.), maar ook door hoe het wordt gebruikt door de inwoners en ondernemers en in hoeverre de gemeente handhaaft op verkeerd en/of illegaal gebruik. Het kan gaan om gevaarlijk of onhandig gestalde fietsen, huisvuil op verkeerde plekken, te brede uitstallingen, “beachflags” en “sandwichborden” midden op de stoep, etc. Niet alles is te handhaven, daar is onvoldoende capaciteit voor en vaak zijn er andere prioriteiten. Tegelijkertijd worden een aantal stappen ondernomen om dit risico te ondervangen: • Goed gedrag stimuleren door meer fietsenrekken te plaatsen (met name in de binnenstad, rond de stations en in de vooroorlogse wijken); • Handhaving op gevaarlijk gestalde fietsen en op fietsen in gebieden met een fietsparkeerverbod; • Bij herinrichtingen aandacht hebben voor nudging, zodanig inrichten dat goed gedrag wordt uitgelokt (zoals bestrating die ruimte voor uitstallingen aangeeft, duidelijke plekken voor huisvuil, geveltuintjes aanleggen, etc.); • Er wordt opnieuw gekeken naar de prioriteiten voor handhaving in de openbare ruimte met het oog op realisatie doelen van de beleidsnota.
Beslispunt	
2	De beleidsnota Voetganger op te nemen in de Omgevingsvisie Utrecht en deze toe te voegen aan het overzicht ‘Lijst beleidsdocumenten van de Omgevingsvisie Utrecht’ en de internetpagina https://omgevingsvisie.utrecht.nl/.
Argumenten	
2.1	Hiermee blijft de omgevingsvisie actueel.
	De Omgevingsvisie Utrecht bevat het overkoepelende integrale beleid over de fysieke leefomgeving en het stedelijk beleid over diverse beleidsvelden van gemeente Utrecht. Door deze aanpassing blijft het thematisch beleid actueel.

Financiën

De doelstellingen uit de beleidsnota dragen bij aan het programma “Duurzame Bereikbaarheid”. De

uitvoering van de Aanpak Voetganger is met een bedrag van 4,78 miljoen Euro gedekt voor de periode van 2025-2029. Naast eigen middelen worden budgetten van derden (subsidies) zoals de provincie Utrecht, Rijk, EU benut voor investeringen in het wegnemen van knelpunten voor de voetganger.

Vervolg

Deze beleidsnota wordt uitgewerkt ruwweg langs twee sporen:

- Wijkuitwerkingen voor het netwerk Groene Ommetjes, in samenwerking met wijkbewoners
- Vertaling van de nieuwe kwaliteit voor voetgangersruimte in het Handboek Openbare Ruimte (HOR)

Samen stad maken (voorheen: Participatie)

Volgens de Utrechtse participatieleidraad is er bij het opstellen van deze beleidsnota participatie uitgevoerd. Deze participatie is op het niveau 'peilen' uitgevoerd. Er is gekozen voor deze samenwerkingsvorm om ideeën op te halen en wensen, ervaringen en behoeften uit de stad mee te kunnen nemen in de beleidsnota Voetganger. De beleidsnota Voetganger is een verdere concretisering van bestaand beleid (o.a. Mobiliteitsplan 2040). Er is geen aanleiding of bestuurlijke ruimte om bestaand beleid ter discussie te stellen. Met de input vanuit de stad, belangenbehartigers en andere stakeholders is er:

- Kennis en ervaringen van mensen uit de stad *toegevoegd* aan de professionele kennis.
- De beleidsmatige keuzes voor de voetganger *getoetst* en *verrijkt* met nieuwe inzichten.

In het kader van *Samen stad maken* zijn de volgende activiteiten ondernomen:

Activiteiten	
Wandeling Gezondheidsfestival Zuilen	In april 2024 is op het Gezondheidsfestival in het Julianapark in Zuilen met bewoners gesproken. Tijdens een wandeling is hen gevraagd wat ze opvalt of wat ze in hun directe woonomgeving nodig hebben om (vaker) een ommetje te maken.
Bijeenkomst Stakeholders / Belangenorganisaties	In mei 2024 is een bijeenkomst georganiseerd voor externe stakeholders en belangenorganisaties waaronder Solgu, Sociaal Vitaal in Kleur, Wandelnet, Voetgangersvereniging Utrecht Oost, SportUtrecht, U op leeftijd en een aantal actieve bewoners.
Bijeenkomst gemeenten en provincies	In mei 2024 is een bijeenkomst georganiseerd voor gemeenten en provincies die bezig zijn met voetgangersbeleid of dit al hebben vastgesteld. Daar zijn keuzes en dilemma's over de voetgangersruimte voorgelegd. Doel van deze bijeenkomst was het toetsen en verder aanscherpen van de keuzes die worden voorgesteld in de beleidsnota.
Gesprekken in 5 wijken	In juni 2024 zijn gesprekken gevoerd in de wijken met de Utrecht-bakfiets: de bakfiets is in 5 wijken (Tolsteeg, Hoograven, Rivierenwijk, Ondiep, Zuilen) neergezet bij een winkelcentrum, zorgcomplex of speeltuin. Vanaf daar is er meegelopen met mensen uit de buurt, waarbij werd gevraagd waar ze meestal naar toe lopen, wat ze fijn vinden aan lopen in Utrecht, wat ze missen of nodig hebben. In totaal is er met 84 mensen gesproken.
Walk-alongs	In juni 2024 zijn 4 'Walk-alongs' georganiseerd met (vertegenwoordigers van) gebruikers van de voetgangersruimte: met ouderen, Solgu, mensen die bij revalidatiecentrum de Hoogstraat verbleven en een groep vrouwen met een migratieachtergrond om hun specifieke eisen/wensen aan de voetgangersruimte mee te geven.
Afstemmen concept-beleidsnota en gebruikersgroepen	In november 2024 is de concept-beleidsnota en in het bijzonder de omschrijving van de 'Gebruikers van de voetgangersruimte' afgestemd met de stakeholders waar in mei 2024 mee was gesproken en specifieke vertegenwoordigers van gebruikersgroepen (zoals Solgu, Voetgangersvereniging Utrecht Oost, Wandelnet, actieve bewoners).

De inbreng en uitkomsten uit de participatieronden zijn vastgelegd in het participatieverslag en gebruikt om deze nota vorm te geven.

Communicatie
Na vaststelling van de beleidsnota informeert de gemeente de belangenbehartigers en maatschappelijke partners. Dit zijn onze partners die ook input hebben gegeven tijdens de totstandkoming van de nota. Daarnaast wordt de nota gepubliceerd op de website van de gemeente Utrecht en worden het overzicht ‘Lijst met beleidsdocumenten van de Omgevingsvisie Utrecht’ en de internetpagina https://omgevingsvisie.utrecht.nl/ hierop aangepast.

(Niet)Referendabel
De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is van toepassing.

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Beleidsnota Voetganger

Bijlagen informatief
- Reactienota Ter inzagelegging beleidsnota Voetganger
- BEVAT PERSOONSGEGEVENS: Namenlijst inspraakreacties beleidsnota Voetganger